

Szkoła Podstawowa Zakonu Pijarów im. o. Onufrego Kopczyńskiego
Fundacja Krąg Przyjaciół Dziecka im. św. Józefa Kalasancjusza

ul. Gwintowa 3, 00-704 Warszawa

www.warszawa.pijarzy.pl

e-mail: sp.pijarski.konkurs@gmail.com

XV

**Ogólnopolski Pijarski Konkurs Gramatyczny
im. o. Onufrego Kopczyńskiego
test finałowy
dla uczniów szkół podstawowych**

GODŁO UCZESTNIKA:

Droga Uczennico! Drogi Uczniu!

Masz przed sobą test sprawdzający Twoją wiedzę. Powyżej wpisz godło uczestnika otrzymane od przedstawiciela komisji konkursowej. Pracę z arkuszem rozpocznij od uważnego czytania poniższego tekstu, gdyż część pytań będzie z nim związana. Pracując, uważnie czytaj polecenia. Zwróć uwagę na fakt, że dla każdego pytania testowego jest tylko jedna dobra odpowiedź. Prawidłowe odpowiedzi zaznaczaj za pomocą znaku X. Jeśli się pomylisz, otocz kółkiem nieprawidłową odpowiedź i zaznacz właściwą.

Na wykonanie wszystkich zadań masz 60 minut. Powodzenia!

Józef Czapski

1. Malarz, rysownik, pisarz, eseista, krytyk, współzałożyciel paryskiej "Kultury". **2.** Urodził się 3 kwietnia 1896 roku w Pradze, zmarł 12 stycznia 1993 roku w Maisons-Laffitte we Francji.

3. Urodził się w arystokratycznej rodzinie jako syn Jerzego Hutten-Czapskiego oraz Józefy Leopoldyny z domu Thun-Hohenstein. **4.** Jego dziadek, Emeryk Hutten-Czapski, był kolekcjonerem i numizmatykiem, którego zbiory należą dziś do Muzeum Narodowego w Krakowie.

5. Biografię przyszłego artysty w znacznym stopniu ukształtowało środowisko rodzinne, doświadczenia młodości, w tym głównie lektury (...) oraz przynależność do wspólnoty religijnej, utworzonej przez braci Antoniego i Edwarda Marylskich w ogarniętym przez rewolucję Petersburgu. **6.** By do niej przystąpić, Czapski opuścił I Pułk Ułanów Krechowieckich, do którego zgłosił się na ochotnika w 1917 roku.

7. Jego późniejszy życiorys łączy losy artysty i świadka epoki. **8.** W 1918 roku Czapski wstąpił do klasy Stanisława Lentza w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych. **9.** Wkrótce jednak przerwał studia, aby na polecenie władz wojskowych udać się do Rosji, gdzie miał

odszukać oficerów swojego pułku, którzy zaginęli bez wieści. **10.** Podczas tego pobytu zawarł bliską znajomość z Dymitrem Mereżkowskim. **11.** Ten intensywny, głęboki kontakt z rosyjskim myślicielem sprawił, że niedoszły malarz zrezygnował z pacyfistycznych ideałów i wziął udział w wojnie polsko-bolszewickiej, za co został odznaczony Orderem Virtuti Militari. **12.** Po zakończeniu wojny ponownie podjął studia artystyczne, tym razem już w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. (...)

13. Na samym początku II wojny światowej Czapski został zmobilizowany. **14.** Wkrótce potem znalazł się w niewoli sowieckiej. **15.** Po uwolnieniu z niej i wstąpieniu do armii generała Władysława Andersa otrzymał ponownie misję wojskową: polecono mu zbadanie losów polskich oficerów, którzy, jak się miało okazać, zostali uwięzieni przez NKWD i zamordowani. **16.** Wstrząsającą relację ze swoich poszukiwań zdał najpierw we "Wspomnieniach starobielskich" (1945), a następnie w książce "Na nieludzkiej ziemi" (1949).

Źródło: www.culture.pl

1. W nazwisku Czapski: (1p.)

- a) nie ma spółgłosek dźwięcznych,
- b) jest pięć głosek,
- c) jest ubezdźwięcznienie wsteczne,
- d) występuje głoska nosowa.

2. W drugim wypowiedzeniu: (1p.)

- a) nie ma spójników,
- b) są cztery przyimki,
- c) są cztery spójniki,
- d) jest partykuła.

3. Jakie zjawisko fonetyczne zachodzi w wyrazie kwietnia? (1p.)

.....

4. W trzecim wypowiedzeniu: (1p.)

- a) są trzy przyimki,
- b) nie ma zaimków,
- c) są trzy spójniki,
- d) są dwa przyimki.

5. Pierwszy imiesłów przymiotnikowy występujący w wypowiedzeniu nr 5 jest w formie: (1p.)

- a) miejscownika liczby pojedynczej rodzaju żeńskiego,
- b) dopełniacza liczby pojedynczej rodzaju żeńskiego,
- c) mianownika liczby mnogiej rodzaju niemęskoosobowego.

6. Jakie zjawisko fonetyczne występuje w wyrazie *wspólnoty*: (1p.)

- a) ubezdźwięcznienie wsteczne,
- b) ubezdźwięcznienie postępowe,
- c) udźwięcznienie wsteczne,
- d) uproszczenie grupy spółgłoskowej.

7. Narysuj wykres szóstego wypowiedzenia i opisz go (nazwij występujące w zdaniu wypowiedzenia składowe). (2p.)

.....

.....

.....

8. Wypisz wszystkie przydawki z siódmego wypowiedzenia. (2p.)

.....

9. Wypisz wszystkie oboczności w odmianie rzeczownika w rodzaju żeńskim występującego w siódmym wypowiedzeniu. (1p.)

.....

10. Utwórz wszystkie możliwe imiesłowy od czasownika obecnego w siódmym wypowiedzeniu. Nazwij każdy z nich. (2p.)

.....

.....

11. W jakim przypadku jest rzeczownik *losy* występujący w siódmym wypowiedzeniu? (1p.)

.....

12. Określ aspekt czasownika pełniącego funkcję orzeczenia w ósmym wypowiedzeniu. Utwórz od niego formę bezokolicznika. (2p.)

.....

.....

13. Z ósmego wypowiedzenia wypisz przymiotnik, który się stopniuje. Określ jego formę gramatyczną (przypadek, liczbę i rodzaj). (1p.)

.....

14. W dziewiątym wypowiedzeniu: (1p.)

a) w trzech wyrazach występuje ubezdźwięcznienie w wygłosie,

b) w trzech wyrazach jest ubezdźwięcznienie wsteczne,

c) w dwóch wyrazach występuje ubezdźwięcznienie postępowe,

d) są cztery wyrazy, w których obserwujemy rozbieżność między pisownią a wymową.

15. Wskaż i nazwij podmiot w dziesiątym wypowiedzeniu. (1p.)

.....

16. Wypisz orzecznik z orzeczenia imiennego występującego w trzynastym wypowiedzeniu. Nazwij część mowy, którą został on wyrażony: (1p.)

.....

17. Z piętnastego wypowiedzenia wypisz wszystkie nieosobowe formy czasowników. (2p.)

.....

18. W piętnastym wypowiedzeniu: (1p.)

- a) jest 10 rzeczowników,
- b) nie ma czasownika w stronie biernej,
- c) są dwa zaimki,
- d) są trzy przyimki.

19. W wyrazie *poszukiwań* jest: (1p.)

- a) 8 głosek,
- b) 5 spółgłosek bezdźwięcznych,
- c) 9 głosek,
- d) jedna spółgłoska dźwięczna.

20. W wyrazie *następnie*: (1p.)

- a) są trzy spółgłoski nosowe,
- b) są trzy spółgłoski dźwięczne,
- c) są cztery samogłoski,
- d) są trzy głoski nosowe.

21. Wskaż wypowiedzenie, w którym jest orzeczenie imienne. (1p.)

- a) Dzieci będą biegały po parku.
- b) Rodzice byli zadowoleni.
- c) Młodzi zostali w domu.
- d) Wczoraj byli w kinie.

22. Zaznacz zestaw, w którym są same partykuły: (1p.)

- a) niech, no, -by, chyba,
- b) może, czy, dla, li,
- c) nie, -że, czy, tudzież,
- d) tak, oby, nic, przy.

23. Wskaż zrost: (1p.)

- a) jeżozwierz,
- b) przystojny,
- c) Wielkanoc,
- d) spadochron.

24. Wykonaj analizę słotwórczą wyrazów. Wpisz odpowiednie informacje do tabeli. W przypadku braku oboczności wpisz kreskę. (2p.)

wyraz pochodny	wyraz podstawowy	formant	nazwa formantu	oboczności	parafraza słotwórcza
zwis					
gmaszysko					

25. Wpisz do tabeli nazwy mieszkańców państw. (4p.)

Nazwa państwa	Nazwa mieszkańca w mianowniku liczby pojedynczej (rodzaj męski)	Nazwa mieszkanki w mianowniku liczby pojedynczej (rodzaj żeński)	Mieszkańcy państwa w mianowniku liczby mnogiej (rodzaj męskoosobowy)
Litwa			
Dania			
Turcja			
Łotwa			

26. Utwórz formy czasowników według opisów. (5p.)

3. osoba liczby mnogiej, tryb rozkazujący od *oddać*.....

2. osoba liczby mnogiej, tryb przypuszczający, rodzaj męskoosobowy od *podawać*
.....

1. osoba liczby mnogiej, tryb rozkazujący od *wręczyć*.....

3. osoba liczby mnogiej, tryb przypuszczający, rodzaj niemęskoosobowy
od *przetłumaczyć*.....

1. osoba liczby pojedynczej, tryb oznajmujący, czas przeszły, rodzaj żeński
od *dokręcać*.....

27. Popraw błędy językowe w tych zdaniach, w których występują. Jeśli uznasz sformułowanie za poprawne, napisz *brak błędu* . (6p.)

a) Warto czytać książki. Bynajmniej ja tak uważam.

.....

b) Dzisiaj miał w autobusie kontrol biletów.

.....

c) Wypiłam cały kubek kakao.

.....

d) Wracając do domu, było bardzo ciepło.

.....

e) W każdym bądź razie ja jej nie uwierzyłam.

.....

f) Na wskutek deszczu pojawiły się wielkie kałuże.

.....

28. Tam, gdzie trzeba, wstaw brakujące przecinki. (2p.)

Napijesz się herbaty czy wolisz sok pomarańczowy?

Spotkam się z babcią mimo że mam dużo pracy.

To jest projekt w który się bardzo zaangażował.

Nie wiem czy dam sobie z tym radę.

Albo pojedę do cioci albo zadzwonię do niej.

Zaproszę Magdę do domu lub spotkam się z nią w kawiarni.

29. Odmień przez przypadki związek wyrazowy *czworo kociąt*. Napisz, jaki rodzaj liczebnika w nim występuje. (3p.)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Czworo to liczebnik.....

30. Otocz obwódką sylaby akcentowane. (3p.)

logika, powiedzieliśmy, przyszyłybyście, zapowiedzieliście, osiemset

31. Zapisz formy mianownika liczby pojedynczej wyróżnionych wyrazów. (2p.)

Po stawie pływają dwa łabędzie.

Zjadłam dużo pomarańczy.

32. Zapisz nazwę miejscowości, w której urodził się ksiądz Onufry Kopczyński. (1p.)

.....

33. Jakie imię otrzymał ksiądz Onufry Kopczyński na chrzcie? (1p.)

.....

34. Podręcznik autorstwa Onufrego Kopczyńskiego wydany w latach 1778 – 1782 nosił tytuł: (1p.)

- a) „Gramatyka języka polskiego”,
- b) „Gramatyka dla szkół elementarnych”,
- c) „Gramatyka dla szkół powszechnych”,
- d) „Gramatyka dla szkół narodowych”.

35. Na cześć Onufrego Kopczyńskiego i jego gramatyki został wybity medal. Na jego rewersie w wieńcu laurowym widnieje napis: (1p.)

- a) *Za gramatykę języka polskiego. (...) Rodacy 1816,*
- b) *Za gramatykę polską – naród,*
- c) *Za gramatykę języka polskiego. (...) Ziomkowie 1816,*
- d) *Za gramatykę – wdzięczni Polacy.*

36. Onufry Kopczyński żył w latach: (1p.)

- a) 1740 – 1822,
- b) 1735 – 1817,
- c) 1730 - 1816,
- d) 1737- 1819.